

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/15240>

Please be advised that this information was generated on 2018-07-07 and may be subject to change.

Provincialisme à la Néerlandaise

Het is nog niet zo lang geleden dat buitenlanders, hoezeer zij de 'Hollanders' vaak maar een merkwaardig volkje – eigenwijs, steeds weer theologiserend, 'avare et fripon' zoals Voltaire het uitdrukte – vinden, ten minste op één punt hun bewondering of afgunst voor die 'Hollanders' niet onder stoelen of banken staken. Waar ook ter wereld, althans op een groot gedeelte ervan, wisten velen zich verstaanbaar te maken, in het Duits, Engels of Frans, dit ter keuze van de 'Hollander' zelf.

(vervolg van blz. 735)

Contact met Aken is er ook over het verkeersprobleem: als zomers de marechaussee aan de grens om de een of andere reden de paspoorten nauwgezet gaat controleren, staan er kilometerslange files op de rijksweg van Vaals. Aken en Vaals hebben zich samen over dit probleem gebogen en de mogelijkheden van een vrije busbaan bestudeerd, maar moeten constateren, dat de ruimte daartoe ontbreekt. Een jaar of zes geleden is er wel enige verbetering gekomen, toen dank zij een nieuwe autoweg via Bocholtz het vrachtverkeer Vaals kon mijden. Maar opgelost is het probleem daarmee nog niet.

Van de 10.600 inwoners van Vaals werken er ± 1400 in Aken. Althans: dat zijn de officiële cijfers. De stad Aken heeft derhalve een positieve invloed op de werkgelegenheid, omdat enerzijds veel inwoners aldaar werken en anderzijds het Akense kooptoeisme in Vaals werkgelegenheid schept.

Als het hoofd bevolking, de heer Scheffers, dan nog herinnert aan de druk die Duitse bejaarden – met een pensioenrente van maximaal zo'n 600 mark per maand – op het Vaalsse bejaardencentrum willen uitoefenen – en dus ook op de Nederlandse bijstandskas – en als secretaris Bodelier ook nog het verschil in verkeersregels noemt als 'auto-deukend' knelpunt – de Nederlandse verkeerswet kent een andere regel bij het voor-sorteren – dan is hun conclusie gerechtvaardigd: er is géén gemeente vergelijkbaar met Vaals. Dat heeft zijn consequenties in bestuur en administratie. ■

door
prof. C. A. J. M.
Kortmann
hoogleraar te
Nijmegen

Bij al zijn defecten en provincialistische instelling was dat ten minste nog een pre. Het was de tijd waarin degene die VWO volgde op zijn eindexamen verplicht Duits, Engels en Frans deed, naast Nederlands en veelal Grieks en Latijn. Het was de tijd waarin academische boekhandels nog in ruime mate Franse (wetenschappelijke) literatuur in voorraad hadden, waarin de Nederlandse kandidaten voor een functie bij een internationale instelling als de EEG ten minste nog een kans hadden bij het toelatingsexamen, ondanks hun duidelijke achterstand op o.a. Fransen en Duitsers op vooral historisch en filosofisch gebied. Het was de tijd waarin je als student, zij het vaak met moeite, Böll of Sartre, om maar enkelen te noemen, las.

En wat zien we nu, ondanks de internationalisering van de defensie, de economie, het vervoer, het recht, de vakanties en de verkorting van de afstanden in tijd? Probeer maar eens een jonge Nederlander te vinden die zich zowel in het Duits als in het Frans kan redden, al gaat het maar om de huis-, tuin- en keukentaal, die nog een kans maakt bij het EEG-concours, die nog een beurs durft aan te vragen voor een Duitse of Franse universiteit, die je niet glazig aanstaart als je in alle onschuld tijdens een college een Franse of Duitse term bezigt.

Probeer maar eens een Frans boek te vinden bij de academische boekhandel, vraag een student die in rechtstheorie is geïnteresseerd, eens om Jellinek, Kelsen, Montesquieu e.a. in de oorspronkelijke tekst te lezen, vraag een student eens om een uitspraak van het Bundesverfassungsgericht of de Conseil constitutionnel samen te vatten of te commentariëren, en de kans dat er nul op het rekwest komt is nagenoeg 100%. Is het niet merkwaardig dat opeenvolgende kabinetten, die – terecht – steeds weer wijzen op het belang van

de internationale betrekkingen, van de goede onderlinge verstandhouding der volkeren, op het belang van breed opgezet en diepgravend wetenschappelijk onderzoek, op de nog steeds bestaande noodzaak van de Europese eenwording in economisch, sociaal en juridisch opzicht, één van de voorwaarden daartoe weigeren, althans nalaten te realiseren, te weten een voor Nederlanders verplichte kennis van Duits, Frans en Engels.

Het is opvallend te ervaren hoezeer de blik van de huidige generatie middelbare scholieren en studenten eenzijdig is gericht op Anglo-Amerikaanse cultuur. Deze generatie heeft sterk de neiging het huidige Europese maatschappelijk bestel te bezien met een Angelsaksische bril en dit te interpreteren met een zelfde Angelsaksisch begrippenkader, terwijl dit bestel sterk beïnvloed is – én wordt – door de Duitse en Franse cultuurstromingen. Hoe kan de komende generatie nog goed begrip worden bijgebracht voor de cultuur van haar eigen continent, indien zij de taal ervan – zowel in letterlijke als in overdrachtelijke zin – niet voldoende meer beheerst?

Opmerkelijk bij dit alles is dat de jongeren, daarnaar gevraagd, nagenoeg allen beweren dat ook zij graag de drie moderne talen, zoals de ouderen die verplicht waren te leren, geleerd zouden hebben, doch dat de eindexamenpakketten en/of de lesroosters daarvoor nauwelijks mogelijkheden bieden, tenzij men een zeer eenzijdig A- of B-pakket kiest. Opmerkelijk is ook dat de ouderen die een gymnasium-B of HBS-B opleiding genoten steeds weer zeggen dat zij de hemel dankbaar zijn voor die opleiding en ook nu weer voor een soortgelijke opleiding zouden kiezen.

De habitus van de vele Nederlanders is al provinciaals genoeg. Deze behoeft geenszins versterkt te worden door een vermindering van de verplichte talenkennis. Het is de hoogste tijd het roer om te gooien, wil de komende generatie de internationale boot niet missen.

De minister van onderwijs en wetenschappen kan bij velen weinig goeds meer doen. Eén duidelijke kans heeft hij echter wel: herinvoering van de verplichting tot het afleggen van eindexamen in Duits, Engels en Frans. Velen – niet alleen de leraren – zullen hem daarvoor dankbaar zijn. Overigens: het categorale gymnasium moet blijven. ■